

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

14. října 2010*

Ve věci C-345/09,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Centrale Raad van Beroep (Nizozemsko) ze dne 26. srpna 2009, došlým Soudnímu dvoru dne 27. srpna 2009, v řízení

J. A. van Delft,

J. C. Ramaer,

J. M. van Willigen,

J. F. van der Nat,

C. M. Janssen,

* Jednací jazyk: nizozemština.

O. Fokkens

proti

College voor zorgverzekeringen,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení J. N. Cunha Rodrigues, předseda senátu, A. Arabadžev, A. Rosas, U. Löhmus
a A. Ó Caoimh (zpravodaj), soudci,

generální advokát: N. Jääskinen,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 20. května 2010,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za J. A. van Delfta a J. M. van Willigena E. Pijnacker Hordijkem, advocaat,

- za C.M. Janssen a H. Frantzen a H. Ebbinkem, advocaten,

- za O. Fokkense jím samotným,

- za College voor zorgverzekeringen M. van Dijenem a R. G. van der Wisselem, jako zmocněnci,

- za nizozemskou vládu C. Wissels a J. Langerem, jako zmocněnci,

- za českou vládu M. Smolkem a D. Hadrouškem, jako zmocněnci,

- za francouzskou vládu G. de Berguesem a A. Czubinski, jako zmocněnci,

- za finskou vládu A. Guimaraes-Purokoski, jako zmocněnkyní,

- za Evropskou komisi V. Kreuzschitzem a M. van Beekem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 15. července 2010,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 28, 28a a 33 a ustanovení přílohy VI oddílu R bodu 1 písm. a) a b) nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, na osoby samostatně výdělečně činné a na jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 ze dne 18. prosince 2006 (Úř. věst. L 392, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 35, dále jen „nařízení č. 1408/71“), článku 29 nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství (Úř. věst. L 74, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 83), ve znění nařízení Komise (ES) č. 311/2007 ze dne 19. března 2007 (Úř. věst. L 82, s. 6, dále jen „nařízení č. 574/72“), jakož i článků 21 SFEU a 45 SFEU.

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu, v němž proti sobě stojí J. A. van Delft, J.C. Ramaer, J. M. van Willigen, J. F. van der Nat, C.M. Janssen a O. Fokkens (dále jen společně „žalobci v původním řízení“) na jedné straně a College voor zorgverzekeringen (Výbor pro zdravotní pojištění, dále jen „CVZ“) na straně druhé a který se týká placení příspěvků v rámci systému povinného zákonného zdravotního pojištění platného v Nizozemsku.

Právní rámec

Právní úprava Unie

- 3 Článek 13 nařízení č. 1408/71, který je součástí jeho hlavy II, nadepsané „Určení použitelných právních předpisů“, stanoví:

„Obecná pravidla

1. S výhradou článků 14c a 14f podléhají osoby, na které se vztahuje toto nařízení, pouze právním předpisům jediného [členského] státu. Tyto právní předpisy se určují v souladu s touto hlavou.

2. S výhradou článků 14 až 17:

[...]

- f) osoba, která již nadále nepodléhá právním předpisům členského státu, aniž by se na ni začaly vztahovat právní předpisy jiného členského státu v souladu s pravidly stanovenými ve výše uvedených písmenech nebo v souladu s jednou z výjimek

nebo zvláštních pravidel stanovených v člancích 14 až 17, podléhá právním předpisům členského státu, na jehož území má bydliště, v souladu pouze s ustanoveními uvedených právních předpisů.“

- 4 Článek 17a nařízení č. 1408/71, obsažený v téže hlavě II a nadepsaný „Zvláštní pravidla týkající se poživatelů důchodů náležejících podle právních předpisů jednoho nebo více členských států“, zní takto:

„Poživatel důchodu náležejícího podle právních předpisů členského státu nebo důchodů náležejících podle právních předpisů několika členských států, který má bydliště na území jiného členského státu, může být na vlastní žádost vyjmut z uplatňování právních předpisů posledně uvedeného státu za předpokladu, že nepodléhá uvedeným právním předpisům z důvodu výkonu výdělečné činnosti.“

- 5 Hlava III nařízení č. 1408/71 obsahuje zvláštní ustanovení týkající se různých kategorií dávek, na které se toto nařízení vztahuje na základě svého čl. 4 odst. 1. Kapitola 1 hlavy III uvedeného nařízení se týká dávek v nemoci a mateřství.
- 6 Článek 28 nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Důchody vyplácené podle právních předpisů jednoho nebo více členských států, pokud není žádný nárok na věcné dávky v zemi bydliště“, obsažený v uvedené kapitole 1 oddílu 5, nadepsaném „Důchodci a jejich rodinní příslušníci“, stanoví:

„1. Důchodce, který má nárok na důchod podle právních předpisů jednoho členského státu nebo na důchody podle právních předpisů dvou nebo více členských států a který nemá nárok na dávky podle právních předpisů státu, na jehož území má

bydliště, obdrží přesto tyto dávky pro sebe i pro své rodinné příslušníky, případně s přihlédnutím k článku 18 a příloze VI, jestliže by měl na ně nárok podle právních předpisů členského státu nebo alespoň jednoho z členských států příslušného, pokud jde o jeho důchody, kdyby měl bydliště na území takového státu. Dávky se poskytují za těchto podmínek:

- a) věcné dávky poskytuje na účet instituce uvedené v odstavci 2 instituce místa bydliště, jako by dotyčná osoba byla poživatelem důchodu na základě právních předpisů státu, na jehož území má bydliště, a měla nárok na věcné dávky;

[...]

2. V případech, na které se vztahuje odstavec 1, nese náklady na věcné dávky instituce určená podle těchto pravidel:

- a) pokud má důchodce nárok na uvedené dávky podle právních předpisů jediného členského státu, nese náklady příslušná instituce uvedeného státu;

[...]“

- 7 Článek 28a nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Důchody vyplácené podle právních předpisů jednoho nebo více členských států jiných než země bydliště, pokud je nárok na dávky v zemi bydliště“, obsažený v tomtéž oddílu, stanoví:

„Pokud má důchodce, který má nárok na důchod podle právních předpisů jednoho členského státu nebo na důchody podle právních předpisů dvou nebo více členských států, bydliště na území členského státu, podle jehož právních předpisů nárok na věcné dávky není závislý na podmínkách pojištění nebo zaměstnání a podle jehož právních předpisů není vyplácen žádný důchod, nese náklady na věcné dávky poskytované jemu a jeho rodinným příslušníkům instituce jednoho z členských států příslušných v oblasti důchodů, určená podle pravidel stanovených v čl. 28 odst. 2, pokud by důchodce a jeho rodinní příslušníci měli nárok na takové dávky podle právních předpisů uplatňovaných uvedenou institucí, kdyby měli bydliště na území členského státu, kde má instituce sídlo.“

- 8 Článek 33 nařízení č. 1408/71, který je také obsažen v hlavě III kapitole 1 oddílu 5 uvedeného nařízení a který je nadepsaný „Příspěvky placené důchodcem“, stanoví:

„1. Instituce členského státu příslušná pro vyplácení důchodu, která uplatňuje právní předpisy stanovící srážky příspěvků placených důchodcem pro krytí dávek v nemoci a mateřství, je oprávněna provádět tyto srážky, vypočítané v souladu s uvedenými právními předpisy, z vyplácených důchodů v takovém rozsahu, aby náklady na dávky podle článků 27, 28, 28a, 29, 31 a 32 nesla instituce uvedeného členského státu.“

2. Pokud v případech uvedených v článku 28a podléhá získání dávek v nemoci a v mateřství platbě příspěvků nebo podobných plateb podle právních předpisů členského státu, na jehož území má dotyčný důchodce bydliště, nejsou tyto příspěvky z důvodu bydliště splatné.“

- 9 Podle čl. 36 odst. 1 nařízení č. 1408/71 jsou věcné dávky poskytované institucí jednoho členského státu na účet instituce jiného členského státu, zejména na základě ustanovení článků 28, 28a a 33 tohoto nařízení, plně nahrazeny.
- 10 Bod 1 písm. a) až c) oddílu R přílohy VI nařízení č. 1408/71 zní následovně:

„1. *Zdravotní pojištění*

- a) Pokud jde o nárok na věcné dávky podle nizozemských právních předpisů, rozumějí se osobami majícími nárok na věcné dávky pro účely provádění kapitol 1 a 4 hlavy III tohoto nařízení:
- i) osoby, které jsou podle článku 2 Zorgverzekeringswet (zákon o zdravotním pojištění) povinny se nechat pojistit u zdravotní pojišťovny,

a

ii) pokud již nejsou zahrnuty do bodu i), osoby, které mají bydliště v jiném členském státě a které mají podle tohoto nařízení nárok na zdravotní péči ve státě svého bydliště, avšak náklady hradí Nizozemsko.

b) Osoby uvedené v písm. a) bodě i) se musí, v souladu s ustanoveními Zorgverzekeringswet (zákon o zdravotním pojištění), nechat pojistit u zdravotní pojišťovny a osoby uvedené v písm. a) bodě ii) se musí zaregistrovat u College voor zorgverzekeringen (Výbor pro zdravotní pojištění).

c) Ustanovení Zorgverzekeringswet (zákon o zdravotním pojištění) a Algemene wet bijzondere ziektekosten (zákon o zvláštních lékařských výdajích) týkající se povinnosti platit příspěvky se vztahují na osoby uvedené pod písmenem a) a jejich rodinné příslušníky. Co se týče rodinných příslušníků, příspěvky se vybírají od osoby, od které se odvozuje nárok na zdravotní péči.“

¹¹ Článek 29 nařízení č. 574/72, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Věcné dávky pro důchodce a jejich rodinné příslušníky, kteří nemají bydliště v členském státě, podle jehož právních předpisů pobírají důchod nebo mají na dávky nárok“, stanoví:

„1. K pobírání věcných dávek podle čl. 28 odst. 1 a článku 28a nařízení na území členského státu, ve kterém má bydliště, se důchodce a jeho rodinní příslušníci mající bydliště ve stejném členském státě zaregistrují u instituce místa bydliště předložením

potvrzení osvědčujícího, že má nárok na uvedené dávky pro sebe a pro své rodinné příslušníky na základě právních předpisů, podle kterých je vyplácen důchod.

2. Potvrzení vydává na žádost důchodce instituce nebo jedna z institucí příslušných pro vyplácení důchodu nebo případně instituce zmocněná stanovit nárok na věcné dávky, jakmile důchodce splní podmínky pro získání nároku na tyto dávky. Nepředloží-li důchodce potvrzení, vyžádá si je instituce místa bydliště přímo od instituce nebo institucí příslušných pro vyplácení důchodu nebo případně od instituce zmocněné je vydat. Do obdržení potvrzení může instituce místa bydliště na základě přijatých dokladů zaregistrovat důchodce a jeho rodinné příslušníky mající bydliště ve stejném členském státě dočasně. Tato registrace není pro instituci příslušnou pro vyplácení věcných dávek závazná, dokud instituce místa bydliště nedodá [dokud tato instituce nevydá] potvrzení stanovené v odstavci 1.“

¹² Článek 95 uvedeného nařízení stanoví, že částku věcných dávek poskytovaných na základě článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 nahrazují příslušné instituce institucím, které uvedené dávky poskytovaly, na základě paušální částky, která se co nejvíce blíží skutečným výdajům a jejíž výpočet je upraven v tomto ustanovení.

¹³ Z rozhodnutí č. 153 správní komise Evropských společenství pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků ze dne 7. října 1993 o vzorech formulářů nezbytných k provádění nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 a (EHS) č. 574/72 (E 001 a E 103 až E 127) (Úř. věst. 1994, L 244, s. 22), ve znění rozhodnutí č. 202 správní komise Evropských společenství pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků ze dne 17. března 2005 (Úř. věst. 2006, L 77, s. 1), vyplývá, že formulář E 121 představuje potvrzení vyžadované za účelem registrace důchodce a jeho rodinných příslušníků

u instituce místa jejich bydliště v souladu s článkem 28 nařízení č. 1408/71 a článkem 29 nařízení č. 574/72.

Vnitrostátní právní úprava

- 14 Před 1. lednem 2006 upravoval zákon o zdravotních pojišťovnách (Ziekenfondswet, dále jen „ZFW“) systém povinného zákonného zdravotního pojištění pouze pro osoby, které byly zaměstnané a jejichž příjem nedosahoval určité hranice.

- 15 Tento povinný zákonný systém se za jistých podmínek vztahoval i na nerezidenty pobírající důchod na základě zákona upravujícího všeobecný systém důchodového pojištění (Algemene Ouderdomswet, dále jen „AOW“) nebo na základě zákona o pojištění pro případ pracovní neschopnosti (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, dále jen „WAO“).

- 16 Naproti tomu osoby, na které se tento systém nevztahoval, musely za účelem pojištění pro případ nemoci uzavřít s pojišťovnou smlouvu o soukromém pojištění.

- 17 Počínaje 1. lednem 2006 zavedl zákon o zdravotním pojištění (Zorgverzekeringswet, dále jen „ZVW“) systém povinného zákonného zdravotního pojištění pro všechny osoby, které mají bydliště nebo pracují v Nizozemsku.

18 Článek 69 uvedeného zákona ve znění platném k 1. srpnu 2008 zní takto:

„1. Osoby s bydlištěm v zahraničí, které podle nařízení Rady Evropských společenství nebo podle příslušných nařízení přijatých podle Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo podle dohody o sociálním zabezpečení mají v případě potřeby nárok na zdravotní péči nebo na náhradu výdajů na tuto péči podle právních předpisů o zdravotním pojištění v zemi svého bydliště, se přihlásí u [CVZ], pokud se na ně nevztahuje povinné pojištění podle tohoto zákona.

2. Osoby uvedené v prvním odstavci jsou povinny platit příspěvek stanovený vyhláškou ministerstva, jehož část stanovená touto vyhláškou je pro účely zákona o příspěvcích na zdravotním pojištění [(Wet op de zorgtoeslag)] považována za pojistné na zdravotní pojištění.

3. Pokud nedojde k přihlášení ve lhůtě čtyř měsíců ode dne vzniku nároku podle odstavce 1, pak [CVZ] uloží osobám, které byly povinny se přihlásit, peněžní pokutu ve výši 130 % části příspěvku stanoveného vyhláškou ministerstva ve smyslu druhého odstavce za dobu ode dne vzniku nároku do dne přihlášení, nejvýše však za dobu pěti let.

4. [CVZ] odpovídá za provádění správy podle prvního odstavce a podle v něm uvedené mezinárodní úpravy a rozhoduje o výběru příspěvků ve smyslu druhého odstavce [...].“

- 19 Článek 6.3.1 odst. 1 a čl. 6.3.2 odst. 1 nařízení o zdravotním pojištění (Regeling zorgverzekering) stanoví:

„Příspěvek placený osobou ve smyslu čl. 69 prvního odstavce [ZVW] se vypočítá vynásobením základu příspěvku hodnotou, která vyplývá z poměru mezi průměrnými výdaji na zdravotní péči na osobu, které nese zdravotní pojišťovna ve státě jejího bydliště, a průměrnými náklady na zdravotní péči na osobu, které nese zdravotní pojišťovna v Nizozemsku.

[...]

Příspěvek stanovený v článku 6.3.1 pro osobu uvedenou v čl. 69 prvním odstavci [ZVW], která má nárok na důchod, a pro její rodinné příslušníky, je institucí, která vyplácí důchod, srážen z tohoto důchodu a je převáděn do fondu zdravotní pojišťovny.“

- 20 Článek 2.5.2 odst. 2 prováděcího a pozměňujícího zákona k zákonu o zdravotním pojištění (Invoerings- en aanpassingswet Zorgverzekeringwet, dále jen „IZVW“) stanoví:

„Smlouva o pojištění zdravotní péče nebo výdajů na tuto péči uzavřená pro osobu nebo s osobou s bydlištěm v zahraničí, která má podle nařízení Rady Evropských společenství nebo nařízení přijatého na základě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo dohody o sociálním zabezpečení nárok na zdravotní péči nebo náhradu nákladů na tuto péči podle právních předpisů o zdravotním pojištění platných v zemi svého bydliště, zaniká s účinností ke dni 1. ledna 2006 v rozsahu, v jakém tato

smlouva zakládá nároky odpovídající nárokům, které má dotyčná osoba od tohoto okamžiku podle takového nařízení nebo dohody, pokud pojištěnec do 1. května 2006 splnil svou povinnost přihlásit se u [CVZ] podle článku 69 [ZVW].“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 21 Žalobci v původním řízení, kteří jsou všichni nizozemskými státními příslušníky s bydlištěm v jiném členském státě než v Nizozemském království, a sice v Belgii, ve Španělsku, ve Francii a na Maltě, pobírají důchod buď podle AOW, nebo podle WAO.
- 22 Do 1. ledna 2006 uzavřeli tito žalobci, z nichž žádný nebyl pojištěn v rámci systému povinného zákonného zdravotního pojištění zavedeného ZFW, za účelem pojištění rizika nemoci smlouvy o soukromém pojištění s pojišťovnami se sídlem v Nizozemsku či v jiných členských státech.
- 23 Po 1. lednu 2006, kdy vstoupil v platnost ZVW, dospěl CVZ k závěru, že kdyby měli žalobci v původním řízení bydliště v Nizozemsku, byli by pojištěni v systému povinného zákonného zdravotního pojištění podle ZVW, a proto mají v souladu s články 28 a 28a nařízení č. 1408/71 od uvedeného data nárok na věcné dávky ve státě, kde mají bydliště, a to na náklady institucí státu povinného k vyplácení důchodu, tj. Nizozemska. CVZ tedy předal každému z těchto žalobců formulář E 121, aby se mohli zaregistrovat u zdravotní pojišťovny ve státě, kde mají bydliště. J. C. Ramaer, J. F. van der

Nat a O. Fokkens se takto zaregistrovali, přičemž O. Fokkens tak učinil „s výhradou“. Naopak J. A. van Delft, J. M. van Willigen a C. M. Janssen se zaregistrovat odmítli.

- 24 Téhož dne, tj. 1. ledna 2006, žalobcům v původním řízení, kteří uzavřeli smlouvu o soukromém pojištění s pojišťovnou se sídlem v Nizozemsku, tato smlouva *ex lege* zanikla na základě ustanovení IZVW. Naopak v případě těch z nich, kteří takovou smlouvu uzavřeli s pojišťovnou se sídlem v jiném členském státě, zůstala tato smlouva v platnosti.
- 25 Rozhodnutími přijatými v průběhu let 2006 a 2007 provedl CVZ srážku částky příspěvku stanoveného v článku 69 ZVW z důchodů vyplácených žalobcům v původním řízení, aby se mohli účastnit systému povinného zákonného zdravotního pojištění zavedeného tímto zákonem.
- 26 Rozsudky z 31. ledna a 17. prosince 2008 zamítl Rechtbank te Amsterdam žaloby, jimiž žalobci v původním řízení tato rozhodnutí napadli.
- 27 Tito žalobci podali k Centrale Raad van Beroep proti těmto rozsudkům odvolání.
- 28 Podle předkládacího rozhodnutí všichni žalobci v původním řízení v rámci tohoto odvolání tvrdí, že články 28 a 28a nařízení č. 1408/71 neobsahují závazná pravidla pro určování použitelných právních předpisů, na jejichž základě by se na ně ze zákona vztahoval režim věcných dávek platný v členském státě bydliště. Tito žalobci se naopak domnívají, že mají na výběr, zda se prostřednictvím formuláře E 121 zaregistrují

u příslušné instituce státu bydliště v souladu s článkem 29 nařízení č. 574/72, aby měli v tomto státě nárok na věcné dávky podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71, nebo – v případě, že se u uvedené instituce nezaregistrují – zda uzavřou smlouvu o soukromém pojištění. V posledně uvedeném případě členský stát povinný k vyplácení důchodu podle jejich názoru nemůže provádět srážku příspěvku podle článku 33 uvedeného nařízení, protože věcné dávky nejdou k tíži institucí tohoto státu.

29 V předkládacím rozhodnutí se ještě uvádí, že všichni žalobci v původním řízení poukazují na porušení práv, která dovozují z článků 21 SFEU a 45 SFEU, a to z důvodu, že jsou povinni platit příspěvek na dávky ve státě bydliště, o které nemají zájem, protože jsou podle nich méně výhodné. Mají naopak zájem o zachování stavu před 1. lednem 2006, aby si mohli sami uzavřít smlouvu o soukromém pojištění zahrnující veškeré zdravotní náklady.

30 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že CVZ tvrdí, že nárok na věcné dávky podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 nezávisí na registraci u příslušné instituce státu bydliště, takže i když dotyčné osoby nejsou u této instituce zaregistrovány, a neuplatnily tedy nárok na věcné dávky vyplývající z těchto ustanovení, je členský stát povinný k vyplácení důchodu oprávněn provést z tohoto důchodu srážku. V opačném případě by podle jeho názoru byla porušena solidarita v rámci systému sociálního zabezpečení, neboť by každá dotyčná osoba mohla s registrací, a tím pádem i s hrazením příspěvků vyčkávat až do okamžiku, kdy bude zdravotní péči potřebovat.

31 Předkládající soud uvádí, že celá řada skutečností se zdá nasvědčovat tomu, že nařízení č. 1408/71 vylučuje právo volby, kterého se dovolávají žalobci v původním řízení. Uvedené nařízení totiž podle něj závazně určuje stát, který je povinen dotyčné osobě

poskytovat dávky, a stát, na jehož náklady jsou tyto dávky poskytovány. Krom toho tam, kde nařízení č. 1408/71 upravuje právo volby, činí tak výslovně. Jak z článku 29 nařízení č. 574/72, tak z rozsudku ze dne 3. července 2003, van der Duin a ANOZ Zorgverzekerings (C-156/01, Recueil, s. I-7045, bod 40) naproti tomu může podle předkládajícího soudu vyplývat, že registrace u instituce státu bydliště je skutečností, která vede k použití článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71. Za těchto podmínek – v případě, že nedojde k registraci – nenesou náklady žalobců v původním řízení příslušné instituce v Nizozemsku ve smyslu článku 33 nařízení č. 1408/71, protože jim v takovém případě nemůže být žádná dávka poskytnuta. Nejsou tedy podle něj splněny všechny podmínky použití upravené v tomto ustanovení pro účely provádění srážek příspěvku.

32 Předkládající soud mimoto uvádí, že pokud nařízení č. 1408/71 vylučuje právo volby, na něž žalobci poukazují, vyvstává otázka, zda je příspěvek srážený podle článku 69 ZVW a podle článku 33 uvedeného nařízení v rozporu s články 21 SFEU nebo 45 SFEU.

33 Uvedený soud v tomto ohledu poukazuje na to, že použití koeficientu bydliště sice mělo za následek snížení částky, kterou platí nezaznamenaní, oproti částce placené rezidenty a že právo Unie pracovníkovi nezaručuje, že přemístění jeho činnosti nebo bydliště do jiného členského státu bude z hlediska sociálního zabezpečení neutrální, nicméně zůstává skutečností, že v případě žalobců v původním řízení, kteří již byli ke dni vstupu ZVW v platnost pojištěni na základě smluv o soukromém pojištění, může tento zákon vést k tomu, že pro ně může být další výkon jejich práva volně se pohybovat a pobývat mimo Nizozemsko méně přitažlivý. Jednak by museli vynaložit vyšší náklady na zdravotní pojištění a jednak by se jim dostávalo zdravotní péče za méně výhodných podmínek. I když lze přání nizozemského zákonodárce stanovit povinné zdravotní pojištění pro všechny osoby bydlící v Nizozemsku považovat za důvod založený na objektivních hlediscích obecného zájmu, to, že povinnost odvádět za tím

účelem příspěvky i v případě neprovedení registrace ve státě bydliště je v souladu se zásadou proporcionality, se nejví jako jednoznačné.

34 Za těchto podmínek se Centrale Raad van Beroep rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba články 28, 28a a 33 nařízení č. 1408/71, ustanovení přílohy VI oddílu R bodu 1 písm. a) a b) nařízení č. 1408/71 a článek 29 nařízení č. 574/72 vykládat tak, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je článek 69 [ZVW], pokud je důchodce, který může uplatňovat nároky podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71, povinen se zaregistrovat u [CVZ] a pokud tomuto důchodci musí být sráženy příspěvky z jeho důchodu, i když se nezaregistroval ve smyslu článku 29 nařízení č. 574/72?

2) Je třeba článek [21 SFEU] nebo článek [45 SFEU] vykládat v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je článek 69 [ZVW], pokud je občan [Unie], který může uplatňovat nároky podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71, povinen se zaregistrovat u [CVZ] a pokud tomuto občanovi musí být sráženy příspěvky z jeho důchodu, i když se nezaregistroval ve smyslu článku 29 nařízení č. 574/72?“

35 Na žádost předkládajícího soudu rozhodl předseda Soudního dvora, že tato věc bude projednána přednostně podle čl. 55 odst. 2 prvního pododstavce jednacího řádu Soudního dvora.

K předběžným otázkám

K první otázce

- ³⁶ První otázkou se předkládající soud táže, zda články 28, 28a a 33 nařízení č. 1408/71 ve spojení s článkem 29 nařízení č. 574/72 musí být vykládány v tom smyslu, že brání takové právní úpravě členského státu, o jakou jde ve věci v původním řízení, která stanoví, že k tomu, aby poživatelé důchodu vypláceného podle právních předpisů tohoto členského státu, kteří mají podobně jako žalobci v původním řízení bydliště v jiném členském státě, mohli v tomto jiném členském státě čerpat věcné dávky v nemoci, na které mají nárok na náklady prvně uvedeného členského státu, musejí se jednak přihlásit u příslušné instituce tohoto členského státu a jednak zaplatit formou srážky z uvedeného důchodu příspěvek na tyto dávky, i když se nezaregistrovali u příslušné instituce členského státu, kde mají bydliště.
- ³⁷ Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tato otázka vyvstává ve sporu o zákonost příspěvků požadovaných nizozemskými orgány od žalobců v původním řízení pro účely věcných dávek v nemoci poskytovaných podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 v členském státě, kde mají bydliště, na náklady Nizozemského království, a to poté, co v tomto členském státě vstoupil dne 1. ledna 2006 v platnost nový systém povinného zákonného zdravotního pojištění zavedený ZVW, který nahrazuje systém upravený ZFW určený před tímto datem pouze pro zaměstnané osoby s příjmy nedosahujícími určité hranice a od uvedeného data platí pro všechny osoby, které mají v tomto členském státě bydliště nebo tam pracují.

- 38 V tomto ohledu je třeba hned na úvod připomenout, že články 28 a 28a nařízení č. 1408/71 obsahují „kolizní normu“, která u poživatelů důchodu s bydlištěm v jiném členském státě, než je stát povinný k vyplácení uvedeného důchodu, umožňuje určit instituci příslušnou k poskytování dávek, které jsou v těchto ustanoveních uvedeny, a rovněž tak použitelné právní předpisy (viz rozsudky ze dne 10. ledna 1980, Jordens-Vosters, 69/79, Recueil, s. 75, bod 12; ze dne 10. května 2001, Rundgren, C-389/99, Recueil, s. I-3731, body 43 a 44, jakož i van der Duin a ANOZ Zorgverzekerings, uvedený výše, bod 39).
- 39 Podle článku 28 nařízení č. 1408/71 důchodci, kteří mají nárok na důchod podle právních předpisů jednoho členského státu a kteří mají bydliště v jiném členském státě, kde nemají nárok na věcné dávky v nemoci, obdrží tyto dávky poskytované příslušnou institucí členského státu svého bydliště na účet a na náklady členského státu povinného k vyplácení uvedeného důchodu, jestliže by na ně měli nárok podle právních předpisů členského státu povinného k vyplácení důchodu, kdyby měli bydliště na jeho území (viz uvedený výše rozsudek van der Duin a ANOZ Zorgverzekerings, body 40, 47 a 53).
- 40 Článek 28a nařízení č. 1408/71 stanoví pravidlo, které je svou podstatou srovnatelné, pro případ, kdy je dán nárok na věcné dávky v nemoci v členském státě bydliště, kde tento nárok na dávky není závislý na podmínkách pojištění nebo zaměstnání, a to proto, aby nebyly penalizovány ty členské státy, jejichž právní předpisy poskytují nárok na věcné dávky již na základě samotného bydliště na svém území (viz výše uvedený rozsudek Rundgren, body 43 a 45).
- 41 Z toho vyplývá, že v daném případě se po vstupu ZVW v platnost na takové poživatele důchodu vypláceného podle nizozemských právních předpisů, jako jsou žalobci v původním řízení, kteří mají bydliště v jiném členském státě než v Nizozemsku a na které se před tímto datem nevztahovala ustanovení článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 – neboť vzhledem k výši svých příjmů a bez ohledu na své místo bydliště

neměli nárok na dávky v nemoci upravené v rámci systému povinného zákonného zdravotního pojištění – vztahují od 1. ledna 2006 ustanovení uvedených článků.

- 42 Podle přílohy VI oddílu R bodu 1 písm. a) a b) nařízení č. 1408/71 takoví poživatelé důchodu, kteří mají na náklady Nizozemského království nárok na věcné dávky v nemoci v členském státě svého bydliště podle článků 28 a 28a tohoto nařízení, se musejí za tím účelem přihlásit u CVZ. Krom toho se podle článku 29 nařízení č. 574/72 musejí také zaregistrovat u příslušné instituce členského státu bydliště, aby tyto dávky mohli čerpat, a to předložením potvrzení osvědčujícího jejich nárok na uvedené dávky podle právních předpisů státu povinného k vyplácení důchodu. Toto potvrzení představuje formulář E 121.
- 43 Ze skutečností obsažených ve spise, které byly předloženy Soudnímu dvoru, vyplývá, že povinnost poživatelů důchodu vypláceného podle nizozemských právních předpisů, kteří mají bydliště v jiném členském státě než v Nizozemsku, přihlásit se u CVZ, aby tam mohli čerpat věcné dávky v nemoci podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71, je v daném případě sice zmíněna v textu první předběžné otázky, avšak v rámci sporu v původním řízení je tato povinnost zpochybňována jen do té míry, že má za následek to, že uvedený stát z jejich důchodu sráží příspěvky, jejichž zákonnost je napadána.
- 44 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda poživatelé důchodu, kteří mají tak jako žalobci v původním řízení bydliště v jiném členském státě, než který je povinný k vyplácení jejich důchodu, mají možnost, nezaregistrují-li se u příslušné instituce členského státu, kde mají bydliště, vyhnout se použití nařízení č. 1408/71, a vzdát se tak čerpání dávek poskytovaných v posledně uvedeném členském státě podle článků 28 a 28a tohoto nařízení, a nemít

tedy povinnost platit příslušné příspěvky v souladu s článkem 33 uvedeného nařízení v členském státě povinném k vyplácení jejich důchodu.

⁴⁵ C. M. Janssen a O. Fokkens však na úvod tvrdí, že na rozdíl od toho, co předpokládá předkládající soud, se na jejich situaci nevztahují články 28 a 28a nařízení č. 1408/71, nýbrž čl. 13 odst. 2 písm. f) tohoto nařízení, podle kterého podléhají výlučně právním předpisům členského státu svého bydliště, aniž mají v tomto ohledu sebemenší možnost volby, a to proto, že v Nizozemsku ukončili svou pracovní činnost, takže se již na ně nizozemské právní předpisy tedy nevztahují. Nizozemské království tedy podle nich není příslušné k vybírání příspěvku pro účely takovýchto dávek.

⁴⁶ V tomto ohledu je nutno připomenout, že podle čl. 13 odst. 2 písm. f) nařízení č. 1408/71 platí, že osoba, která již nadále nepodléhá právním předpisům členského státu, aniž by se na ni začaly vztahovat právní předpisy jiného členského státu v souladu s ustanoveními čl. 13 odst. 2 písm. a) až d) nebo článků 14 až 17 téhož nařízení, podléhá právním předpisům členského státu, na jehož území má bydliště. Podle ustálené judikatury se uvedený čl. 13 odst. 2 písm. f) použije zejména na osoby, které definitivně ukončily veškerou svou činnost (rozsudky ze dne 11. června 1998, *Kuusijärvi*, C-275/96, Recueil, s. I-3419, body 39 a 40, jakož i ze dne 11. listopadu 2004, *Adanez-Vega*, C-372/02, Sb. rozh. s. I-10761, bod 24).

⁴⁷ Toto obecné ustanovení, které je obsaženo v hlavě II nařízení č. 1408/71, nadepsané „Určení použitelných právních předpisů“, se však použije pouze tehdy, pokud zvláštní ustanovení týkající se různých kategorií dávek obsažená v hlavě III téhož nařízení nestanoví jinak (viz rozsudek ze dne 27. května 1982, *Aubin*, 227/81, Recueil, s. 1991, bod 11).

- 48 Přitom právě články 28 a 28a tohoto nařízení obsažené v jeho hlavě III kapitole 1, nadepsané „Nemoc a mateřství“, upravují odchylky od těchto obecných pravidel, pokud jde o poskytování věcných dávek v nemoci poživatelům důchodu, kteří mají bydliště v jiném členském státě, než je stát povinný k vyplácení uvedeného důchodu.
- 49 V takové věci, o jakou jde v původním řízení, proto předkládající soud postupoval správně, když vyloučil použití čl. 13 odst. 2 písm. f) nařízení č. 1408/71 a použil naopak články 28 a 28a tohoto nařízení.
- 50 V tomto ohledu se předkládající soud v podstatě táže na kogentní povahu režimu zavedeného uvedenými články 28 a 28a pro poživatele důchodu, na které se tato ustanovení vztahují, a dále na jejich povinnost platit příspěvky pro účely dávek upravených v těchto ustanoveních.
- 51 Pokud jde zaprvé o možnost poživatelů důchodu, kteří mají bydliště v jiném členském státě, než je stát povinný k vyplácení jejich důchodu, vzdát se použití režimu upraveného v článcích 28 a 28a nařízení č. 1408/71, je třeba poukázat na skutečnost, že podle ustálené judikatury tvoří ustanovení nařízení č. 1408/71 určující použitelné právní předpisy systém kolizních norem, který má svým celkovým charakterem za následek odnětí pravomoci vnitrostátním zákonodárcům určit rozsah působnosti a podmínky použití jejich vnitrostátních právních předpisů v této oblasti, pokud jde o osoby, na něž se vztahují, a pokud jde o území, na němž vnitrostátní právní předpisy zakládají právní účinky (viz zejména výše uvedený rozsudek Adanez-Vega, bod 18 a citovaná judikatura).
- 52 Vzhledem k tomu, že kolizní normy upravené nařízením č. 1408/71 jsou tedy pro členské státy kogentní, nelze tím spíše připustit, aby pojištěnci, na které se tyto normy

vztahují, mohli mařit jejich účinky tím, že by měli možnost se jim vyhnout. Použití systému kolizních norem zavedeného nařízením č. 1408/71 totiž závisí pouze na objektivní situaci, v jaké se dotyčný pracovník nachází (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 12. prosince 1967, *Couture*, 11/67, *Recueil*, s. 487, 500; ze dne 13. prosince 1967, *Guissart*, 12/67, *Recueil*, s. 551, 562, a ze dne 29. června 1994, *Aldewereld*, C-60/93, *Recueil*, s. I-2991, body 16 až 20).

- 53 V této souvislosti již Soudní dvůr rozhodl, pokud jde o migrující pracovníky, že Smlouva o FEU, zejména její článek 45, ani nařízení č. 1408/71 neposkytují těmto pracovníkům možnost vzdát se předem práv vyplývajících z mechanismu zavedeného zejména čl. 28 odst. 1 uvedeného nařízení (rozsudek ze dne 5. března 1998, *Molenaar*, C-160/96, *Recueil*, s. I-843, bod 42).
- 54 Ostatně tam, kde nařízení č. 1408/71 poskytuje pojištěncům, kteří spadají do jeho rozsahu působnosti, právo volby použitelných právních předpisů, činí tak výslovně (výše uvedený rozsudek *Aubin*, bod 19).
- 55 Jak zdůraznili J. A. van Delft a J. M. van Willigen, toto platí zejména pro článek 17a nařízení č. 1408/71, který poživatelům důchodu vypláceného podle právních předpisů jednoho nebo více členských států majícím bydliště v jiném členském státě umožňuje žádat o vynětí z uplatňování právních předpisů posledně uvedeného členského státu za předpokladu, že nepodléhají uvedeným právním předpisům z důvodu výkonu výdělečné činnosti.
- 56 Je však nesporné, že toto ustanovení, které je obsaženo v hlavě II nařízení č. 1408/71, se v takové věci, o jakou jde v původním řízení, nepoužije, protože články 28 a 28a uvedeného nařízení obsahují, pokud jde o dávky v nemoci poskytované těmto

poživatelům důchodu, odchylná zvláštní pravidla, což J. A. van Delft a J. M. van Willigen uznali.

- 57 Generální advokát naproti tomu v bodě 47 svého stanoviska uvedl, že články 28 a 28a nařízení č. 1408/71 podle své formulace neposkytují poživatelům důchodu, na které se tato ustanovení vztahují, žádné právo volby. Článek 28 tohoto nařízení totiž závazně stanoví, že pokud poživatel důchodu vypláceného podle právních předpisů jednoho členského státu má bydliště v jiném členském státě, kde nemá nárok na dávky, „obdrží“ přesto věcné dávky poskytované příslušnou institucí tohoto členského státu, jestliže by na ně měl nárok, kdyby měl bydliště v členském státě povinném k vyplácení jeho důchodu. Stejně tak, pokud členský stát bydliště stanoví nárok na věcné dávky, ukládá článek 28a tohoto nařízení členskému státu povinnému k vyplácení důchodu – aniž mu dává jinou možnost – aby tyto dávky zajistil, a to opět za podmínky, že by poživatel tohoto důchodu na ně měl nárok, kdyby měl bydliště v členském státě povinném k jeho vyplácení.
- 58 Žalobci v původním řízení však tvrdí, že k tomu, aby poživatel důchodu „obdržel“ věcné dávky podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 v členském státě, kde má bydliště, musí se v souladu se zněním článku 29 nařízení č. 574/72 zaregistrovat u příslušné instituce tohoto státu předložením potvrzení v podobě formuláře E 121 osvědčujícího, že má na tyto dávky nárok podle právních předpisů, podle kterých je uvedený důchod vyplácen.
- 59 Tito žalobci v tomto ohledu uvádějí, že v bodech 40, 47 a 53 výše uvedeného rozsudku van der Duin a ANOZ Zorgverzekeringen Soudní dvůr rozhodl, že „teprve až“ poživatel důchodu vstoupí do systému zavedeného článkem 28 nařízení č. 1408/71, a to registrací u instituce členského státu bydliště, bude mít v tomto členském státě nárok

na věcné dávky. Z toho podle žalobců v původním řízení vyplývá, že nedojde-li k registraci u příslušné instituce členského státu bydliště, může se tak poživatel důchodu vypláceného podle právních předpisů jiného členského státu vzdát nároku na věcné dávky v členském státě bydliště.

60 S touto argumentací však nelze souhlasit.

61 Vydáním formuláře E 121 totiž příslušná instituce členského státu pouze deklaruje, že dotčený pojištěnec by měl nárok na věcné dávky podle právních předpisů tohoto státu, kdyby tam měl bydliště (viz obdobně rozsudky ze dne 10. února 2000, FTS, C-202/97, Recueil, s. I-883, bod 50, jakož i ze dne 30. března 2000, Banks a další, C-178/97, Recueil, s. I-2005, bod 53).

62 Vzhledem k tomu, že takový formulář má čistě deklaratorní povahu, jeho předložení příslušné instituci členského státu za účelem registrace dotčeného pojištěnce v posledně uvedeném státě tedy nemůže být podmínkou pro vznik nároků na dávky v tomto členském státě.

63 Z toho vyplývá, že registrace u příslušné instituce členského státu bydliště podle článku 29 nařízení č. 574/72 je pouze administrativní formalitou, jejíž splnění je nezbytné k tomu, aby věcné dávky mohly být v tomto členském státě podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 skutečně poskytovány. Právě takto je třeba chápat body 40, 47 a 53 výše uvedeného rozsudku van der Duin a ANOZ Zorgverzekeringen, kde Soudní dvůr konstatoval, že teprve až je poživatel důchodu zaregistrován u uvedené instituce, obdrží v souladu s článkem 28 nařízení č. 1408/71 a článkem 29 nařízení č. 574/72 od téže instituce věcné dávky.

- 64 Jakmile se tedy poživatel důchodu vypláceného podle právních předpisů členského státu ocitne v objektivní situaci popsané v člancích 28 a 28a nařízení č. 1408/71, vztáhne se na něj kolizní norma obsažená v těchto ustanoveních, aniž se může jejího použití vzdát tím, že by se nezaregistroval v souladu s článkem 29 nařízení č. 574/72 u příslušné instituce členského státu, kde má bydliště.
- 65 Články 28 a 28a nařízení č. 1408/71 jsou tedy pro pojištěnce, kteří spadají do jejich rozsahu působnosti, kogentní.
- 66 Zadruhé, pokud jde o povinnost platit příspěvky v členském státě povinném k vyplácení důchodu, C.M. Janssen a O. Fokkens tvrdí, že použití článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 každopádně nemůže být důvodem pro to, aby byli povinni přispívat do systému povinného zákonného zdravotního pojištění zavedeného ZVW, protože bez bydliště nebo práce v Nizozemsku nemají v tomto členském státě podle této nové právní úpravy nárok na věcné dávky v nemoci. Na rozdíl od ZFW se totiž podle nich ZVW na nerezidenty výslovně nevztahuje.
- 67 Tato argumentace však pomíjí skutečnost, která vyplývá z bodů 37 až 41 tohoto rozsudku, že články 28 a 28a nařízení č. 1408/71 obsahují „kolizní normu“, podle níž poživatelé důchodu, kteří mají bydliště v jiném členském státě, než je stát povinný k vyplácení důchodu, mají na náklady posledně uvedeného státu nárok na věcné dávky v nemoci v členském státě svého bydliště, jestliže by na ně měli nárok podle právních předpisů členského státu povinného k vyplácení důchodu, kdyby měli na jeho území bydliště.

- 68 Je tedy sice pravda, a není to ani zpochybňováno, že se ZVW nevztahuje na poživatele důchodu vypláceného podle nizozemských právních předpisů, kteří tak jako žalobci v původním řízení mají bydliště v jiném členském státě než v Nizozemsku, avšak vzhledem k tomu, že by tito žalobci měli nárok na věcné dávky v nemoci v Nizozemsku podle ZVW, kdyby v tomto členském státě měli bydliště, mají na základě režimu zavedeného články 28 a 28a nařízení č. 1408/71 a na náklady téhož státu nárok na tyto dávky v členském státě, kde mají bydliště.
- 69 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 33 odst. 1 nařízení č. 1408/71 instituce členského státu příslušná pro vyplácení důchodu, která uplatňuje právní předpisy stanovící srážky příspěvků placených důchodcem pro krytí dávek v nemoci, je oprávněna provádět tyto srážky z vyplácených důchodů v takovém rozsahu, aby náklady na dávky podle článků 28 a 28a nesla instituce uvedeného členského státu.
- 70 V daném případě je nesporné, že nizozemské právní předpisy, podle nichž je žalobcům v původním řízení vyplácen důchod, takové srážky příspěvků upravují.
- 71 V rámci režimu zavedeného články 28 a 28a nařízení č. 1408/71 přitom věcné dávky poskytuje poživateli důchodu příslušná instituce členského státu bydliště na náklady členského státu povinného k vyplácení důchodu.
- 72 Vzhledem k tomu, že za těchto podmínek, jak vyplývá z výše uvedeného, poživatelé důchodu, na které se vztahují články 28 a 28a nařízení č. 1408/71, nemají s ohledem na kogentní povahu režimu zavedeného těmito ustanoveními možnost vzdát nároku na věcné dávky v členském státě svého bydliště tím, že by se nezaregistrovali u příslušné

instituce tohoto členského státu, nemůže mít neprovedení registrace za následek to, že by byli zproštěni povinnosti platit příspěvky v členském státě povinném k vyplácení důchodu, neboť náklady na ně tak jako tak nese posledně uvedený stát, protože se režimu stanovenému uvedeným nařízením nemohou vyhnout.

⁷³ Bez registrace u příslušné instituce členského státu bydliště nemohou být takovému pojištěnci uvedené dávky v tomto členském státě reálně poskytovány, a proto takový pojištěnec nepředstavuje žádné výdaje, které by členský stát povinný k vyplácení jeho důchodu musel nahrazovat členskému státu jeho bydliště podle článku 36 nařízení č. 1408/71 ve spojení s článkem 95 nařízení č. 574/72.

⁷⁴ Tato okolnost však nemá žádný vliv na existenci nároku na tyto dávky, a tím pádem ani na související povinnost platit příslušným institucím členského státu, jehož právní úprava zakládá existenci takového nároku, příspěvky za riziko, které tento stát nese, podle ustanovení nařízení č. 1408/71. Jak již totiž rozhodl Soudní dvůr, žádné pravidlo práva Unie neukládá příslušné instituci členského státu, aby ověřila, že pojištěnec může skutečně pobírat všechny dávky v rámci zdravotního pojištění před tím, než ho pojistí a začne mu srážet odpovídající příspěvky (výše uvedený rozsudek Molenaar, bod 41).

⁷⁵ Jak uvedly nizozemská vláda a Evropská komise, takováto povinnost platit příspěvky z titulu existence nároku na dávky, a to i bez reálného čerpání uvedených dávek, je těsně spjata se zásadou solidarity uplatňovanou vnitrostátními systémy sociálního zabezpečení, neboť neexistence této povinnosti by mohla dotyčné osoby vybízet

k tomu, aby s přispíváním na financování tohoto systému vyčkávaly až do doby, kdy riziko nastane.

- 76 Okolnost, o níž hovoří J. A. van Delft a J. M. van Willigen, kteří byli a nadále jsou pojištěni pro případ nemoci v rámci smluv o soukromém pojištění, a sice že s ohledem na svůj věk nemají žádný zájem na tom, aby jednali takto spekulativně, je v tomto ohledu nerozhodná, neboť je nesporné, že alespoň u části pojištěnců, na které se vztahuje předmětný systém sociálního zabezpečení, nelze riziko takového jednání vyloučit. Solidarita v rámci takového systému totiž musí být závazně zachovávána všemi pojištěnci, na které se vztahuje, a to bez ohledu na případné individuální jednání každého z nich v závislosti na jeho osobních poměrech, jinak by se tato solidarita v podstatné míře obsahově vyprázdnila.
- 77 J. A. van Delft a J. M. van Willigen krom toho neprávem tvrdí, že členský stát povinný k vyplácení důchodu nemůže argumentovat solidaritou v rámci předmětného systému, protože nenese riziko poskytování věcných dávek v nemoci v členském státě bydliště.
- 78 I když podle článku 95 nařízení č. 574/72 příslušná instituce členského státu povinného k vyplácení důchodu v zásadě nahrazuje instituci členského státu bydliště částku dávek poskytovaných podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 formou paušální částky, tato paušální částka je nicméně určena na krytí veškerých věcných dávek poskytovaných dotyčným osobám a její výše závisí na průměrných ročních nákladech na zdravotní péči vynaložených na poživatele důchodu v členském státě bydliště, přičemž podle uvedeného ustanovení se tato paušální částka „co nejvíce blíží“ skutečným

výdajům (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek van der Duin a ANOZ Zorgverzekerings, bod 44).

- 79 Z toho vyplývá, že členský stát povinný k vyplácení důchodu poživateli důchodu, který má bydliště v jiném členském státě, nese z převážné části riziko spojené s poskytováním věcných dávek v nemoci v členském státě, kde má tento poživatel důchodu bydliště.
- 80 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první otázku odpovědět, že články 28, 28a a 33 nařízení č. 1408/71 ve spojení s článkem 29 nařízení č. 574/72 musejí být vykládány tak, že nebrání takové právní úpravě členského státu, o jakou jde ve věci v původním řízení, která stanoví, že poživatelé důchodu vypláceného podle právních předpisů tohoto členského státu, kteří mají bydliště v jiném členském státě, kde mají podle uvedených článků 28 a 28a nárok na věcné dávky v nemoci poskytované příslušnou institucí tohoto členského státu, jsou povinni platit formou srážky z uvedeného důchodu příspěvek na tyto dávky, i když se nezaregistrovali u příslušné instituce členského státu svého bydliště.

Ke druhé otázce

- 81 Druhou otázkou se předkládající soud táže, zda je třeba články 21 SFEU a 45 SFEU vykládat tak, že brání takové právní úpravě členského státu, o jakou jde v původním řízení, která stanoví, že poživatelé důchodu vypláceného podle právních předpisů tohoto členského státu, kteří mají bydliště v jiném členském státě, kde mají podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 nárok na věcné dávky v nemoci poskytované příslušnou institucí posledně uvedeného členského státu, se musejí jednak přihlásit u příslušné

instituce členského státu povinného k vyplácení tohoto důchodu a jednak zaplatit formou srážky z uvedeného důchodu příspěvek na tyto dávky, i když se nezaregistrovali u příslušné instituce členského státu, kde mají bydliště.

82 Jak již vyplývá z bodu 43 tohoto rozsudku, povinnost poživatelů důchodu přihlásit se u CVZ, aby měli nárok na věcné dávky v nemoci podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71, není jako taková v rámci sporu v původním řízení zpochybňována.

83 Za těchto podmínek je třeba druhou otázku chápat tak, že její podstatou je to, zda články 21 SFEU a 45 SFEU brání takové vnitrostátní právní úpravě, o jakou jde v původním řízení, která v souladu s články 28, 28a a 33 nařízení č. 1408/71 stanoví, že poživatelé důchodu, kteří mají bydliště v jiném členském státě, než je stát povinný k vyplácení tohoto důchodu, jsou v posledně uvedeném státě povinni platit příspěvky pro účely poskytování věcných dávek v nemoci v členském státě, kde mají bydliště, i když nejsou zaregistrováni u příslušné instituce posledně uvedeného státu.

84 Je třeba připomenout, že jak z judikatury Soudního dvora, tak z čl. 168 odst. 7 SFEU vyplývá, že právo Unie nezasahuje do pravomoci členských států uspořádat své systémy sociálního zabezpečení a přijmout zejména předpisy určené k organizaci a poskytování zdravotnických služeb a služeb lékařské péče. Při neexistenci harmonizace na úrovni Evropské unie tak přísluší právním předpisům každého členského státu, aby určily podmínky poskytování dávek v oblasti sociálního zabezpečení. Při výkonu této pravomoci však členské státy musí dodržovat právo Unie, zejména ustanovení Smlouvy o volném pohybu pracovníků anebo též o svobodě přiznané všem občanům Unie pohybovat se a pobývat na území členských států (viz v tomto smyslu zejména rozsudek ze dne 16. července 2009, von Chamier-Glisczinski, C-208/07, Sb. rozh.

s. I-6095, bod 63 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 15. června 2010, Komise v. Španělsko, C-211/08, Sb. rozh. s. I-5267, bod 53).

- ⁸⁵ Výkladu nařízení č. 1408/71 podanému Soudním dvorem v odpovědi na první otázku je proto třeba rozumět tak, že jím není dotčeno řešení, jež by mohlo vyplývat z případné použitelnosti ustanovení primárního práva. Konstatování, že by vnitrostátní opatření mohlo být v souladu s určitým ustanovením sekundárního práva, v projednávané věci s nařízením č. 1408/71, totiž nemá za následek to, že se na toto opatření nevztahují ustanovení Smlouvy (viz zejména rozsudky ze dne 16. května 2006, Watts, C-372/04, Sb. rozh. s. I-4325, bod 47; von Chamier-Glisczinski, uvedený výše, bod 66, a Komise v. Španělsko, uvedený výše, bod 45).
- ⁸⁶ Z toho vyplývá, že možnost uplatnit články 28, 28a a 33 nařízení č. 1408/71 na takovou situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, sama o sobě nevyklučuje, že by se žalobci v původním řízení mohli na základě primárního práva bránit srážkám příspěvků prováděným příslušnou institucí členského státu povinného k vyplácení jejich důchodu pro účely poskytnutí věcných dávek v nemoci příslušnou institucí členského státu, kde mají bydliště (viz obdobně výše uvedený rozsudek von Chamier-Glisczinski, bod 66).
- ⁸⁷ V daném případě je třeba nejprve zkoumat, zda taková situace, o jakou jde ve věci v původním řízení, spadá do rozsahu působnosti ustanovení zmíněných ve druhé z položených otázek, tj. článků 21 SFEU a 45 SFEU.
- ⁸⁸ Co se nejprve týče použitelnosti článku 45 SFEU, je nutno rovnou připomenout, že pojem „pracovník“ není v právu Unie jednoznačný, ale mění se podle zamýšlené oblasti

uplatnění. Pojem „pracovník“ použitý v rámci článku 45 SFEU se tak nutně neshoduje s pojmem „pracovník“ užívaným v oblasti článku 48 SFEU a nařízení č. 1408/71 (viz výše uvedený rozsudek von Chamier-Glisczinski, bod 68 a citovaná judikatura).

⁸⁹ Co se týče článku 45 TFUE, má podle ustálené judikatury pojem „pracovník“ ve smyslu tohoto ustanovení autonomní význam, jaký je vlastní právu Unie, a nelze jej vykládat restriktivně. Za pracovníka musí být považován každý, kdo vykonává skutečnou a efektivní činnost, s výjimkou těch činností, které jsou natolik omezené, že jsou čistě okrajové a vedlejší. Pracovní poměr je podle této judikatury charakterizován okolnostmi, že určitá osoba vykonává po určitou dobu ve prospěch jiné osoby a pod jejím vedením činnosti, za které protihodnotou pobírá odměnu (viz výše uvedený rozsudek von Chamier-Glisczinski, bod 69 a citovaná judikatura).

⁹⁰ Krom toho platí, že čl. 45 odst. 3 písm. d) SFEU, jakož i čl. 17 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46) sice upravují právo každého zůstat po skončení své profesní činnosti v členském státě, kam se přemístil za účelem zaměstnání, avšak z judikatury vyplývá, že osoba, která vykonávala veškerou profesní činnost v členském státě, jehož je státním příslušníkem, a práva pobývat v jiném členském státě využila až po odchodu do starobního důchodu bez jakéhokoliv záměru vykonávat v tomto jiném státě závislou činnost, se zásady volného pohybu pracovníků nemůže dovolávat (rozsudky ze dne 9. listopadu 2006, Turpeinen, C-520/04, Sb. rozh. s. I-10685, bod 16, a ze dne 23. dubna 2009, Rüffler, C-544/07, Sb. rozh. s. I-3389, bod 52).

- 91 Skutečnosti obsažené ve spise, které byly předloženy Soudnímu dvoru, v daném případě spíše naznačují, že žalobci v původním řízení, kteří všichni dosáhli důchodového věku, jsou nizozemskými státními příslušníky s nárokem na důchod buď podle AOW, nebo podle WAO, kteří celou svou profesní dráhu absolvovali v Nizozemsku a následně své bydliště přemístili do jiného členského státu, kde nevykonávají žádnou profesní činnost a kde nikdy nehledali zaměstnání.
- 92 J. A. van Delft a J. M. van Willigen tvrdí, že by se na jejich situaci mohl vztahovat článek 45 SFEU. Na podporu tohoto tvrzení však nepředkládají žádnou konkrétní skutečnost, jež by mohla zpochybnit předchozí úvahy. Právě naopak, tito žalobci výslovně uvádějí, že se do jiného členského státu přemístili po odchodu do důchodu.
- 93 Za těchto podmínek je třeba mít za to, podobně jako Komise a francouzská a finská vláda, že nic nenasvědčuje tomu, že by článek 45 SFEU byl v takovém sporu, o jaký jde v původním řízení, použitelný.
- 94 Naproti tomu je třeba zdůraznit, že žalobci v původním řízení mají jakožto nizozemští státní příslušníci každopádně status občanů Unie podle čl. 20 odst. 1 SFEU.
- 95 Přemístěním do jiného členského státu a zřízením svého bydliště v takovém státě vykonali práva, která jim přiznává čl. 21 odst. 1 SFEU. Na takovou situaci, v jaké se tito žalobci nacházejí, se tedy vztahuje právo občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území jiného členského státu, než je členský stát, jehož jsou státními příslušníky.

- 96 Podle čl. 21 odst. 1 SFEU má každý občan Unie právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvě a v opatřeních přijatých k jejímu provedení.
- 97 V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že možnosti, které Smlouva otevírá v oblasti pohybu občanů Unie, by se nemohly plně projevit, pokud by státního příslušníka členského státu mohly od jejich využití odradit překážky pro jeho pobyt v jiném členském státě z důvodu právní úpravy jeho státu původu, která jej penalizuje jen proto, že těchto možností využil (viz výše uvedený rozsudek von Chamier-Glisczinski, bod 82 a citovaná judikatura).
- 98 V daném případě žalobci v původním řízení tvrdí, že se z důvodu přemístění svého bydliště do jiného členského státu než Nizozemska nacházejí, pokud jde o poskytování věcných dávek v nemoci, v méně příznivém postavení, než v jakém by se nacházeli, kdyby měli bydliště v Nizozemsku. Vstupem v platnost ZVW dne 1. ledna 2006 totiž podle svých slov utrpěli v porovnání s nizozemskými rezidenty citelný pokles úrovně ochrany před rizikem nemoci, na jakou měli nárok, protože jak co do nákladů, tak co do kvality jsou dávky poskytované v rámci právních předpisů členského státu jejich bydliště méně výhodné než dávky poskytované v rámci smluv o soukromém pojištění. Naproti tomu dávky poskytované nizozemským rezidentům v rámci ZVW jsou podle nich s posledně uvedenými dávkami srovnatelné.
- 99 V tomto ohledu je nutno připomenout, že jelikož článek 48 SFEU stanoví koordinaci právních předpisů členských států, a nikoli jejich harmonizaci, nejsou tímto ustanovením dotčeny hmotněprávní a procesní rozdíly mezi systémy sociálního zabezpečení každého členského státu, a tudíž ani mezi nároky osob pojištěných v rámci těchto systémů, neboť každý členský stát si ponechává pravomoc, aby při dodržení práva Unie určil ve svých právních předpisech podmínky poskytování dávek v rámci systému

sociálního zabezpečení (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek von Chamier-Glisczinski, bod 84).

- ¹⁰⁰ Za těchto podmínek nemůže čl. 21 odst. 1 SFEU pojištěnci zaručit, že přestěhování do jiného členského státu bude z hlediska sociálního zabezpečení neutrální, a zejména tak nemůže učinit v oblasti dávek v nemoci. Vzhledem k rozdílům existujícím mezi systémy a právními předpisy členských států v dané oblasti může být takovéto přestěhování v konkrétních případech z hlediska sociální ochrany pro dotčenou osobu více či méně výhodné nebo nevýhodné (viz výše uvedený rozsudek von Chamier-Glisczinski, bod 85).
- ¹⁰¹ Z toho vyplývá, že i v případě, kdy použití vnitrostátních právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení je takto méně výhodné, jsou tyto předpisy v souladu s ustanoveními článku 21 SFEU, jestliže nevedou prostě a jednoduše k odvádění příspěvků na sociální zabezpečení bez nároku na protiplnění (viz obdobně rozsudky ze dne 19. března 2002, Hervein a další, C-393/99 a C-394/99, Recueil, s. I-2829, bod 51; ze dne 9. března 2006, Piatkowski, C-493/04, Sb. rozh. s. I-2369, bod 34, jakož i ze dne 18. července 2006, Nikula, C-50/05, Sb. rozh. s. I-7029, bod 30).
- ¹⁰² V daném případě přitom z bodu 41 tohoto rozsudku vyplývá, že náleželi-li od 1. ledna 2006 poživatelům důchodu vypláceného podle nizozemských právních předpisů, kteří mají bydliště v jiném členském státě než v Nizozemsku, věcné dávky v nemoci podle právních předpisů členského státu, kde mají bydliště, ačkoli předtím nebyli pojištěni v žádném systému povinného zákonného zdravotního pojištění, a pro případ nemoci mohli být tedy pojištěni pouze v rámci smluv o soukromém pojištění, stalo se tak z rozhodnutí nizozemského zákonodárce, které přijal při výkonu svých pravomocí v oblasti uspořádání systémů sociálního zabezpečení, a sice rozhodnutí rozšířit systém povinného zákonného zdravotního pojištění zejména na všechny osoby s bydlištěm v Nizozemsku, přičemž s ohledem na kolizní normy obsažené v člancích 28 a 28a nařízení č. 1408/71 mělo toto rozhodnutí za následek zahrnutí uvedených poživatelů

důchodu mezi osoby s nárokem na dávky v nemoci poskytované v členském státě, kde mají bydliště.

- 103 Stejně jako to uvedla nizozemská vláda, je třeba konstatovat, že vnitrostátní právní úprava, o jakou jde v původním řízení, která v souladu s ustanoveními nařízení č. 1408/71 stanoví, že poživatelé důchodu, kteří nejsou rezidenty, mají nárok na věcné dávky v nemoci v rámci právních předpisů členského státu, kde mají bydliště, může volný pohyb občanů Unie spíše usnadnit než omezit, protože jim taková právní úprava umožňuje získat v členském státě, kde mají bydliště, přístup k péči odpovídající jejich zdravotnímu stavu za rovných podmínek v porovnání s osobami pojištěnými v systému sociálního zabezpečení tohoto členského státu.
- 104 To platí ve věci v původním řízení tím spíše, že je nesporné, že po soudních řízeních o předběžných opatřeních, která žalobci v původním řízení zahájili před vnitrostátními soudy, výše příspěvků, kterou platí poživatelé důchodu vypláceného podle nizozemských právních předpisů mající bydliště v jiném členském státě než v Nizozemsku a na kterou byl uplatněn koeficient odrážející životní náklady v členském státě bydliště, je nyní nižší než výše příspěvků placených poživateli téhož důchodu, kteří mají bydliště v Nizozemsku.
- 105 Nelze vyloučit, že věcné dávky v nemoci poskytované v souladu s nařízením č. 1408/71 v členském státě bydliště budou, jak uvádějí žalobci v původním řízení, co do nákladů a kvality méně výhodné než věcné dávky v nemoci poskytované nizozemským rezidentům v rámci ZVW.

- 106 Jelikož však takový rozdíl v úrovni ochrany před rizikem nemoci mezi vnitrostátními systémy sociálního zabezpečení členských států vyplývá z toho, že v dané oblasti nedošlo k harmonizaci práva Unie, nelze v souladu s judikaturou citovanou v bodech 99 a 100 tohoto rozsudku považovat tento rozdíl za omezení podle čl. 2 odst. 1 SFEU. Na rozdíl od toho, co tvrdili J. A. van Delft a J. M. van Willigen, je v tomto ohledu nerozhodné, že své bydliště přemístili do jiného členského státu ještě před tím, než ZVW vstoupil v platnost, a nikoli až poté.
- 107 Vnitrostátní právní úprava, o jakou jde v původním řízení, krom toho neukládá poživatelům důchodu s bydlištěm v jiném členském státě než v Nizozemsku, aby platili příspěvky do systému sociálního zabezpečení, aniž je jim za to poskytnuta odpovídající sociální ochrana.
- 108 I když poživatelům důchodu vypláceného podle nizozemských právních předpisů nemůže být bez jejich registrace v členském státě jejich bydliště poskytována žádná věcná dávka v nemoci, dává placení příspěvků v Nizozemsku těmto pojištěncům nárok na poskytování odpovídajících dávek v členském státě jejich bydliště na náklady Nizozemska.
- 109 Je však třeba poukázat na skutečnost, že v daném případě právní úprava, o jakou jde v původním řízení, se nespokojila s tím, že rozšířila systém povinného zákonného zdravotního pojištění zejména na všechny rezidenty v Nizozemsku a stanovila v souladu s nařízením č. 1408/71, že poživatelé důchodu vypláceného podle nizozemských právních předpisů mající bydliště v jiném členském státě než v Nizozemsku mají nárok po zaplacení příspěvku v posledně uvedeném členském státě na věcné dávky v nemoci v členském státě, kde mají bydliště. Tatáž právní úprava totiž současně stanovila také to, že s účinností od 1. ledna 2006 pojistné smlouvy uzavřené před tímto datem mezi takovými nerezidenty a pojišťovnou se sídlem v Nizozemsku *ex lege* zanikají

v rozsahu, v jakém tyto smlouvy zakládají práva odpovídající právům vyplývajícím z použití nařízení č. 1408/71.

- 110 J. A. van Delft, J.M. Willigen a O. Fokkens tvrdí, že se tento zánik *ex lege* upravený v článku 2.5.2 IZVW citelně dotkl práv nabytých nerezidenty, kteří mají nárok na důchod podle nizozemských právních předpisů, v rámci pojistných smluv uzavřených za předchozí zákonné úpravy s pojišťovnami se sídlem v Nizozemsku. Aby si tito nerezidenti zajistili kontinuitu úrovně celkové ochrany vyplývající z těchto smluv, byli totiž nuceni z důvodu tohoto zákonného zániku uzavřít po 1. lednu 2006 nové pojistné smlouvy jako doplněk k základním dávkám poskytovaným v členském státě bydliště. Tito žalobci uvádějí, že s ohledem na jejich věk bylo možné tyto smlouvy uzavřít pouze za zvlášť nevýhodných tarifních podmínek.
- 111 Podle J. A. van Delfta a J. M. van Willigena nebylo v tomto ohledu s rezidenty a nerezidenty zacházeno stejně. V praxi totiž tarifní podmínky stanovené v nových pojistných smlouvách, které uzavřeli rezidenti po vstupu ZVW v platnost, podle nich v podstatě odpovídají tarifním podmínkám, k nimž se zavázali v rámci pojistných smluv uzavřených ještě podle ZFW, zatímco pokud jde o nerezidenty, podmínky nabídnuté pojišťovnami po vstupu ZVW v platnost jsou podle nich podstatně méně výhodné než podmínky platné předtím v rámci jejich původních smluv.
- 112 Nizozemská vláda, která byla na jednání k této věci dotazována, zdůraznila, že IZVW stanovil, že k 1. lednu 2006 *ex lege* zanikly pojistné smlouvy uzavřené před vstupem ZVW v platnost s pojišťovnami se sídlem v Nizozemsku pouze „v rozsahu, v němž“ tyto smlouvy zakládaly, pokud jde o věcné dávky v nemoci, práva odpovídající

právům, jichž se dotyční mohli po jeho vstupu v platnost dovolávat na základě ustanovení nařízení č. 1408/71. Tento zánik *ex lege* se tedy podle ní netýkal celého obsahu pojistných smluv, nýbrž pouze té části těchto smluv, která odpovídala základnímu zákonnému režimu upravenému členským státem bydliště, aby se tak zamezilo dvojímu pojištění, a tím i dvojímu placení příspěvků.

- 113 Nizozemská vláda připouští, že v praxi sice předmětné pojistné smlouvy ve většině případů zanikly v celém rozsahu, takže dotyční, kteří měli zájem na zachování doplňkové ochrany před rizikem nemoci oproti základnímu zákonnému režimu i po 1. lednu 2006, byli nuceni uzavřít nové pojistné smlouvy. S rezidenty a nerezidenty však podle ní bylo v tomto ohledu zacházeno stejně.
- 114 Je třeba připomenout, že Soudnímu dvoru nepřísluší, aby se v rámci řízení o předběžné otázce vyjadřoval k výkladu vnitrostátních ustanovení ani aby posuzoval skutkový kontext sporu v původním řízení, neboť tento úkol přísluší výlučně předkládajícímu soudu (viz v tomto smyslu zejména rozsudek ze dne 23. dubna 2009, Angelidaki a další, C-378/07 až C-380/07, Sb. rozh. s. I-3071, bod 48).
- 115 Předkládajícímu soudu tedy přísluší zjistit, zda a v jaké míře vnitrostátní právní předpisy, o jaké jde v původním řízení, stanoví rozdílné zacházení s rezidenty a nerezidenty.
- 116 Pokud by bylo v tomto ohledu prokázáno, že uvedená právní úprava obsahuje opatření, jejichž smyslem je zaručit kontinuitu celkové ochrany vyplývající z pojistných smluv uzavřených před vstupem ZVW v platnost, a že se tato opatření týkají pouze

těch smluv, které uzavřeli rezidenti, pak by takové rozdílné zacházení v porovnání s nerezidenty představovalo, jak již uvedl generální advokát v bodě 79 svého stanoviska, omezení volného pohybu občanů Unie ve smyslu čl. 21 odst. 1 SFEU, neboť by v souladu s judikaturou citovanou v bodě 97 tohoto rozsudku mohlo takové poživatelé důchodu vypláceného podle nizozemských právních předpisů, jako jsou žalobci v původním řízení, odradit od zachování svého bydliště v jiném členském státě než Nizozemsku. Ani nizozemská vláda ani CVZ přitom v rámci tohoto řízení o předběžné otázce nepředložily sebemenší skutečnost, jež by takové rozdílné zacházení odůvodňovala.

¹¹⁷ Při zkoumání existence omezení ve smyslu článku 21 SFEU, musí předkládající soud zohlednit zvláště následující rozhodné skutečnosti, jež vyplývají ze spisu předloženého Soudnímu dvoru.

¹¹⁸ Zaprvé, ze samotného znění čl. 2.5.2 odst. 2 IZVW vyplývá, že tento článek upravuje zánik *ex lege* pouze těch pojistných smluv, které uzavřeli nerezidenti. Naproti tomu se netýká pojistných smluv uzavřených rezidenty.

¹¹⁹ Při určování, zda toto ustanovení zavádí, jak naznačuje jeho znění, rozdílné zacházení s rezidenty a nerezidenty, bude na překládajícím soudu, aby zjistil, zda vnitrostátní právní úprava, o jakou jde v původním řízení, obsahuje, jak nadnesla nizozemská vláda, další zákonné ustanovení, které upravuje také a stejným způsobem zánik *ex lege* pojistných smluv uzavřených rezidenty před vstupem ZVW v platnost.

- 120 V případě kladné odpovědi bude rovněž na tomto soudu, aby ověřil, zda má tento zánik *ex lege* totožné účinky pro rezidenty i nerezidenty, a jak uvedla tatáž vláda, zda se konkrétně tento zánik v obou případech týká pouze té části smlouvy, která zakládala práva odpovídající právům vyplývajícím z použitelného povinného zákonného režimu.
- 121 Zadruhé, jak z písemných vyjádření J. A. van Delfta a J. M. van Willigena, tak z písemných vyjádření nizozemské vlády vyplývá, že pokud jde o rezidenty, kteří měli k 1. lednu 2006 uzavřenu pojistnou smlouvu, vnitrostátní právní úprava, o jakou jde v původním řízení, uložila pojišťovnám účastnícím se systému povinného zákonného zdravotního pojištění upraveného v ZVW, aby všechny tyto rezidenty přijaly jako pojištěnce pro účely veškerých věcných dávek v nemoci, které jim byly poskytovány v rámci těchto smluv, a to jak pro základní dávky odpovídající právům stanoveným v ZVW, tak pro doplňkové dávky nad rámec této minimální zákonné ochrany.
- 122 Naproti tomu podle J. A. van Delfta a J. M. van Willigena tato právní úprava neuložila těmto pojišťovnám, mají-li sídlo v Nizozemsku, povinnost přijmout nerezidenty, kteří u nich byli do vstupu ZVW v platnost pojištění na základě pojistné smlouvy a kteří od vstupu tohoto zákona v platnost mají na základě článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 nárok na věcné dávky poskytované v členském státě bydliště na náklady Nizozemska.
- 123 Pokud by se správnost těchto vysvětlení prokázala, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, vyplývalo by i z tohoto rozdílné zacházení s rezidenty a nerezidenty, v jehož důsledku by se posledně uvedení ocitli vstupem ZVW v platnost v méně příznivém postavení.

- 124 Vzhledem k tomu, že neexistuje zákonná povinnost pojistit nerezidenty, zvláště pokud jde o doplňkové dávky v nemoci oproti základním dávkám, na které mají tito nerezidenti nárok v členském státě, kde mají bydliště, by mohla taková vnitrostátní právní úprava přimět dotyčné pojišťovny, aby se chopily příležitosti, kterou představoval vstup ZVW v platnost, a v celém rozsahu zrušily pojistné smlouvy, které byly předtím uzavřeny s nerezidenty, kteří jsou s ohledem na svůj věk a zdravotní stav vnímáni jako kategorie „horší riziko“, a aby tak přehodnotily a upravily tarifní podmínky, které jim byly nabídnuty, s ohledem na vývoj těchto parametrů od data uzavření původní smlouvy.
- 125 Konečně zatřetí J. A. van Delft a J. M. van Willigen na jednání zdůraznili, že před vstupem ZVW v platnost došlo mezi nizozemskou vládou a předmětnými pojišťovnami k přímým jednáním. Po skončení těchto jednání bylo podle nich přinejmenším z politického hlediska stanoveno, že rezidentům budou nabídnuty rozumné tarifní podmínky, které budou v podstatě podobné těm, které platily v rámci smluv uzavřených před 1. lednem 2006.
- 126 Nizozemská vláda, která byla k této věci dotazována na jednání, uvedla, že nejenže se úplný zánik pojistných smluv uzavřených před vstupem ZVW v platnost týká jak rezidentů, tak nerezidentů, ale navíc jí ho nelze nijak přičítat, protože IZVW ukládá pouze částečný zánik předmětných smluv. Údajně nevýhodné tarifní podmínky vnučené žalobcům v původním řízení při uzavírání těchto nových pojistných smluv na poskytování doplňkové ochrany tedy podle ní pramení pouze z obchodních rozhodnutí, která samostatně přijaly dotyčné pojišťovny.
- 127 Předkládajícímu soudu přísluší určit, zda dotčené pojišťovny skutečně na základě žádosti nizozemské vlády převzaly takovýto závazek, jak to uvedli J. A. van Delft a J. M.

van Willigen, tj. závazek zaručit kontinuitu celkové ochrany vyplývající z pojistných smluv uzavřených před vstupem ZVW v platnost, a pokud tomu tak bylo, zda se tato záruka týká pouze rezidentů, nebo zda se vztahuje také na nerezidenty.

- ¹²⁸ Je však třeba zdůraznit, že pokud by se prokázalo jakékoli rozdílné zacházení s rezidenty a nerezidenty zavedené nizozemskou vládou a provedené s její pomocí pojišťovnami se sídlem v Nizozemsku, neuniklo by toto – na rozdíl od toho, co uvedla nizozemská vláda – zákazu stanovenému v článku 21 SFEU jen z toho důvodu, že se nezakládá na rozhodnutích majících pro tyto podniky závazný zákonný účinek.
- ¹²⁹ I akty orgány členských států, které nejsou závazné, totiž mohou mít vliv na chování podniků, a tím pádem mohou ve svém důsledku zmařit cíl sledovaný článkem 21 SFEU. Tak by tomu bylo, kdyby tarifní praxe pojišťoven byla provedením „politické“ dohody definované nizozemskou vládou, jejímž účelem by bylo zaručit kontinuitu celkové ochrany pouze u rezidentů, a nikoli u nerezidentů (viz obdobně rozsudek ze dne 24. listopadu 1982, Komise v. Irsko, 249/81, Recueil, s. 4005, body 27 až 29).
- ¹³⁰ S ohledem na výše uvedené je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že článek 21 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání takové právní úpravě členského státu, o jakou jde v původním řízení, která stanoví, že poživatelé důchodu vypláceného podle právních předpisů tohoto státu, kteří mají bydliště v jiném členském státě, kde mají podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 nárok na věcné dávky v nemoci poskytované příslušnou institucí posledně uvedeného členského státu, musejí platit

formou srážky z uvedeného důchodu příspěvek na tyto dávky, i když se nezaregistrovali u příslušné instituce členského státu svého bydliště.

- ¹³¹ Článek 21 SFEU musí být naproti tomu vykládán v tom smyslu, že takové vnitrostátní právní úpravě brání, pokud má za následek nebo zahrnuje neodůvodněné rozdílné zacházení s rezidenty a nerezidenty, pokud jde o kontinuitu celkové ochrany pro případ nemoci, jaké požívali v rámci pojistných smluv uzavřených před vstupem této právní úpravy v platnost, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

K nákladům řízení

- ¹³² Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) Články 28, 28a a 33 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, na osoby samostatně výdělečně činné a na jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 ze dne 18. prosince 2006, ve spojení s článkem 29 nařízení Rady**

(EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství, ve znění nařízení Komise (ES) č. 311/2007 ze dne 19. března 2007, musejí být vykládány v tom smyslu, že nebrání takové právní úpravě členského státu, o jakou jde ve věci v původním řízení, která stanoví, že poživatelé důchodu vypláceného podle právních předpisů tohoto členského státu, kteří mají bydliště v jiném členském státě, kde mají podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 nárok na věcné dávky v nemoci poskytované příslušnou institucí posledně uvedeného členského státu, jsou povinni platit formou srážky z uvedeného důchodu příspěvek na tyto dávky, i když se nezaregistrovali u příslušné instituce členského státu svého bydliště.

- 2) Článek 21 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání takové právní úpravě členského státu, o jakou jde ve věci v původním řízení, která stanoví, že poživatelé důchodu vypláceného podle právních předpisů tohoto státu, kteří mají bydliště v jiném členském státě, kde mají podle článků 28 a 28a nařízení č. 1408/71 ve znění nařízení č. 1992/2006 nárok na věcné dávky v nemoci poskytované příslušnou institucí posledně uvedeného členského státu, musejí platit formou srážky z uvedeného důchodu příspěvek na tyto dávky, i když se nezaregistrovali u příslušné instituce členského státu svého bydliště.

Článek 21 SFEU musí být naproti tomu vykládán v tom smyslu, že takové vnitrostátní právní úpravě brání, pokud má za následek nebo zahrnuje neodůvodněné rozdílné zacházení s rezidenty a nerezidenty, pokud jde

o kontinuitu celkové ochrany pro případ nemoci, jaké požívali v rámci pojistných smluv uzavřených před vstupem této právní úpravy v platnost, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

Podpisy.